

JOSEP LLUÍS ALBINYANA, PRIMER PRESIDENT

«Els corrents en el PSOE són com la Coca-Cola i la Pepsi-Cola»

President del Consell del País Valencià d'abril del 78 a desembre del 79, els seus esforços es van centrar a aconseguir una autonomia per la via de l'article 151 de la Constitució. El consens entre UCD i PSOE no ho va permetre.

J. Castelló

Al maig de 1978 Josep Lluís Albinyana és nomenat president d'un govern pre-autonòmic de consens, on tots els partits parlamentaris tenien carter. Va ser votat per tots els partits. Des de l'estiu del 79, protagonitza una forta campanya personal per aconseguir el vot de gran part dels ajuntaments valencians i exigir una via autonòmica plena —la de l'article 151 de la Constitució espanyola—, enmig d'una campanya de descrèdit moguda des de quasi tots els mitjans de comunicació, l'oposició total de la UCD i l'acció terrorista d'un moviment estrenat en aquell moment i encapçalat per grups especialistes en la provocació i en la tensió, com el GAV. Al desembre del 79, el PSOE abandona el Consell i Albinyana dimiteix. L'autonomia valenciana entrava en l'atapeïda llista de les de segona, com tocava.

—*En quin moment comença la seua activitat política?*

—Jo vaig fundar la UDPV, com a conseqüència d'un dels fets més interessants de l'època, que va ser que Francesc Burguera es va presentar com a procurador a Corts pel terç familiar, en una candidatura que comptava amb el suport de totes les forces polítiques de l'esquerra nacionalista del moment, des del PC fins als elements que serien després la democràcia cristiana i, fins i tot, més enllà de la mateixa democràcia cristiana, gent com ara Silvino Navarro, Vicent Iborra, Noguera de Roig, tots aquells.

Allò va ser un estiu, i, a mesura que arribaven a una primera reunió, ens anàvem coneixent. Allí hi havia el mateix Fuster, Eliseu Climent... Hi havia una certa expectativa, no tant pel fet de guanyar unes eleccions, que resultava bastant inviable, sinó per

«La història del PSOE apareix molt vinculada als interessos dels maçons».

aplegar tota una sèrie de gent dispersa fins aleshores. Va fracassar l'experiència, perquè es van mobilitzar totes les forces del règim.

Després d'això, un grup de gent van optar per organitzar una força política, amb quotes, arxius, etcètera. A poc a poc, aquelles reunions van anar perdent gent fins que al final el grup més decidit vam constituir-nos com a grup polític. Un partit que volia ser democràtic, nacionalista i d'esquerres, la UDPV, sense cap definició prèvia. La presència de molta gent d'Acció Catòlica va fer que el partit es vinculàs a l'equip demòcrata-cristià de Gil Robles, Ruiz Giménez, en la línia de forces com el PNB i la Unió Democràtica de Catalunya. En aquella maniobra jo no entrava i abans d'acabar d'aclarir la posició final vaig optar per eixir-me'n amb un grup de gent, fonamentalment Vicent Montés i Jaume Castells.

—*I la teua entrada al PSOE?*

—D'altra banda, estava connectat amb la gent dels Tribunals d'Ordre Públic, amb gent que anava des de Juan Maria Bandrés fins a Gregorio Peces Barba i alguna gent més d'ideologia socialista. Per via d'aquests advocats, entre en contacte amb el PSOE, que comptava amb un petit grup a Andalusia i un altre al País Basc, i, a través de Pablo Castellano i de Paco Bustelo, entre en contacte amb Felipe González i Alfonso Guerra, amb els quals vaig discutir si el PSOE podria en la pròxima Espanya democràtica que ja es preveia resoldre el repte de l'estructura federal de l'estat.

Els deien que sí. Vaig creure en tot allò i vaig pensar que aquella podria ser una fórmula útil per al País Valencià, que no tenia una gran tradició d'esquerres nacionalistes. Així, el 1974 comence a organitzar el PSOE ací.

—*Què era el PSOE en aquest país el 1974?*

—Ací només n'hi havia un petit nucli a Elx i dos o tres persones a Alacant. Res a Castelló i antiga militància, totalment dispersa, a València. Hi havia també un petit grup de Joventut Socialista. Això, bàsicament, era tot. Em va costar prou aconseguir una unitat organitzativa per al País Valencià, perquè en aquell moment hi apareix la maçoneria, que demanava el respecte a la divisió provincial. La història del PSOE és una història molt vinculada als interessos dels maçons.

I no sé per què —és una història en la qual no he volgut entrar mai— aquesta organització és del tot centralista.

—*El PSOE no va acudir a la primera reunió del Plenari de parlamentaris valencians i es va reunir a part, al Puig. Alguns van comentar en aquell moment que era un fort sentiment es-*

IKONO

panyolista el que impulsava aquesta actitud.

—Allò vingué motivat per la meua opinió personal, molt recelosa, i contrària a sumar-nos a aquella dinàmica, que podia conduir a la formació d'un govern valencià sense transferències inicial i sotmès a un període tan llarg com decidís el partit en el govern. Tal com va passar després.

—*¿Què canvia en la UCD valenciana per passar d'un 9 d'Octubre unitari —el del 77— a un de dividit —al 78— en el qual els centristes ja havien triat un model oposat i manipulador?*

—Jo no en tenia una informació total; bàsicament el problema d'UCD al País Valencià era el problema de la UCD estatal, el personalisme, el protagonisme de persones que inesperadament es van trobar en un carro guanyador i que, damunt, ací era perdedor. I aquestes persones anteposaven la permanència en el càrrec a qualsevol projecte polític.

També el PSOE va participar en la desfeta i el canvi de rumb de la UCD, encara que jo només hi vaig col·laborar per disciplina de partit: jugà al trencament provincial. Per exemple, quan el 78 naix el Consell totes les forces polítiques em voten com a president. En aquell nomenament hi hagué una guerra interna entre un sector de la UCD i el PSOE en contra de l'aparell del partit. Personalment, a mi, em semblava un error. Jo estava a favor que les forces polítiques es con-

solidassen en una estructura de país i no aguditzar les contradiccions provincials. Però, com que el PSOE també patia aquella estructura, malgrat els meus esforços i els d'una petita minoria, es va imposar la voluntat dels companys del PSOE de Castelló per votar com a conseller el minoritari Monsonís, contra el majoritari a Castelló i en l'estructura de país, que era Beltran. Això aguditzà les tensions internes dels ucedistes.

A mig terme, tot allò va produir, com jo ja imaginava, el fet que la UCD es refugiàs en actituds d'atac a la institució.

—*¿Quins van ser els noms clau d'UCD que van ajudar aquest anticatalanisme incipient?*

—Van jugar un paper clau els mateixos noms que duïen la superestructura d'UCD, que eren la germana d'Abril Martorell, Emilio Attard i, a última hora, Broseta, amb un personatge important que s'hi va vincular: Ferrando Badía.

Jo vaig conèixer tot el procés des de la gestació, perquè curiosament, Broseta em va oferir aquell moviment anticatalanista inicial com una forma de suport personal a la meua gestió política, sempre que jo mantingués una actitud de distanciament enfront de la cultura nacional del país i de distanciament, també, que no de bel·ligerància enfront de l'autonomia catalana.

—*¿Què hi pintava Broseta, com jugà en tota la història?*

—Feia d'element de connexió amb tota aquella gent. Broseta apareix en el procés autonòmic per una persona triple raó. Perquè era una persona que el PSOE havia intentat enganxar com a home públic per presentar-lo a les eleccions com a independent. La pressió fortíssima de la maçoneria del PSOE ací al país ho va impedir.

—*¿Quins noms representaven el moviment maçó dins el PSOE valencià? ¿Voldries citar-los?*

—No... sí... Bàsicament, hi havia Ruiz Mendoza, Agustín Soriano, l'exsenador Amutio, tot el PSOE de la «vieja guardia», juntament amb la gent nova, com l'Enrique Sapena i uns quants més.

—*Parlàvem de Broseta...*

—Amb Broseta es va portar malament el PSOE, perquè, inclús, l'oferta de ser senador va partir de la cúpula dirigent del partit, ell digué que sí, i, a última hora, per un problema molt desagradable de confecció de llistes, que ja configurava allò que seria la lluita pel poder interna del partit, no va ser possible.

Tenim, doncs, una mena de deute personal amb un personatge com Broseta, amb un prestigi guanyat a pols, indiscutiblement, dins la facultat, amb actituds a favor de la democràcia. La segona raó per vincular Broseta estava en la seua vinculació amb el diari més important en aquells mo-

ments en la ciutat de València, com era *Las Provincias*, on era un element clau. Aconseguir la vinculació de *Las Provincias* al procés autonòmic per a mi era importantíssim. I la tercera raó estava en la seua vinculació a la Caixa d'Estalvis, que també era un mecanisme important de cara a una política de concertació entre la institució i les forces econòmiques del país. Broseta és nomenat assessor meu i juga un paper, en l'època en què estigué vinculat a mi, absolutament correcte, i així ho vaig entendre quan em parlà d'aquells «grups de suport» que tot just naixien i de no vincular-me al moviment «catalanista», enfront del qual les institucions econòmiques valencianes tenien un cert recel.

—¿Com es justifica aquesta actitud d'alguns agents econòmics valencians?

—Hi havia tres processos paral·lels que podrien explicar la situació. D'una banda, l'intent d'un sector d'UCD de crear un sistema de finançament propi per a la petita i la mitjana empresa, un projecte ambiciós, però que xocà amb la desconfiança dels empresaris. De l'altra, hi havia el procés de les caixes d'estalvi, que havien iniciat una organització de federació unitària de tot el país, amb problema enfront de la caixa més poderosa, que era la de València, i el recel davant una administració socialista i el control que aquesta podria exercir sobre elles. A part, estava el problema de la penetració de Banca Catalana en Banc d'Alacant. Teníem, doncs, el fracàs de la concertació de finançament industrial, els recels de la Caixa d'Estalvis de València per mantenir la

seua hegemonia i l'entrada de Banca Catalana. A mi allò no em semblava ni bé ni malament. No trobava, per tant, un rerefons maquiavèlic en l'oferta de Broseta, sinó un intent de nuclearitzar un moviment que podia esdevenir operatiu.

Respectava aquella opció, però no la compartia. Aquest moviment social va ser aprofitat més tard amb un altre tipus d'interessos. És obvi que Emilio Attard es va adonar ràpidament de la importància de tota aquella bel·ligerància, com a fórmula de desestabilització de les institucions, i que la germana d'Abril Martorell no volgué quedar-se fora del que podia ser un procés d'identificació d'una UCD que es desintegrava sense una ideologia pròpia que la consolidàs.

—De l'abril del 78 —el nomenament de Joan Pastor com a secretari del PSOE— fins al desembre del 79, en què tu abandones la presidència, hi ha tensions, enfrontaments i declaracions públiques antagòniques entre tots dos...

—El procés anava trencant-se, perquè jo cada volta em sentia més decebut davant la paraula inicial de Felipe González i Alfonso Guerra, i, dins el partit, per l'aparició d'una sèrie de persones que, tal com s'ha demostrat posteriorment, no tenien gens de vocació autonomista... Ruiz Mendoza, Sapena, Sotillo, la base dirigent del partit, el mateix Pastor, disfressaven el seu allunyament del projecte autonomista amb una sèrie de crítiques contra la meua política. Els tirs acabaven dirigint-se contra la mateixa institució. Era un lluita domèstica, de quedar bé amb uns i amb altres, i d'irres-

ponsabilitzar-se de l'actuació pública que el PSOE havia assumit. Es gestava un procés d'aïllament que anava dinamitant la necessitat de mantenir la institució com a tal. L'aparició dels càrrecs en les corporacions municipals ja democràtiques i el fet de trobar-se amb una institució sense poder real anava minant la convicció de l'operativitat de mantenir un govern sense competències.

—Els últims mesos del 79 són difícils. Joan Lerma s'enfronta a Pastor, que és desplaçat, i guanya la secretaria general, i tu apareixes abocat a la dura correguda d'aconseguir el suport dels ajuntaments a la via autònoma per l'article 151 de la Constitució.

—Ací hi ha dues visions. L'una, que mai no es publicarà, crec, que fa referència a les dificultats de creixement del PSOE. L'altra, respecte al procés autonòmic i a la institució que jo presidia. Jo vaig començar a adonar-me prompte, però massa tard, de la falta de confiança que em mereixia el PSOE, enfront d'una gran il·lusió que es despertava en la societat valenciana davant la via democràtica i autònoma. Em vaig separar dels moviments interns del PSOE, del seu procés de maduració, per intentar consolidar ràpidament les institucions que representava.

—¿I com veus tu ara la presidència de la Generalitat i la mateixa autonomia valenciana, que no anà pel 151, com tu propugnaves, i acabà per la via de l'article 143 de la Constitució?

—Poc he de dir respecte a Joan Lerma. Personalment, sembla que és el secretari general idoni per al PSOE i respon a allò que jo conec del partit.

UPV

**UNITAT DEL
POBLE = UPV
VALENCIA**

Coordinadora Comarcal València-Ciutat

Acte Polític

“ELS NACIONALISTES DAVANT EL NOU CENTRALISME”

Modera: **Empar Sarabia.**

Parlaran: **Vicent Àlvarez**, coordinadora València.

Kepa Aulestia, diputat al Parlament espanyol per Euskadiko Ezquerria.

Carles Mulet, cap de llista Alacant-UPV passades eleccions generals.

Dia, 9 d'octubre a les 12 hores, a la «Societat Coral El Micalet», UPV participa als actes unitaris de forces polítiques, cíviques i sindicals a celebrar a la ciutat de València.

Dins les coordenades en què jo el vaig deixar, Joan Lerma era el millor secretari general. Pel que fa a la seua gestió en l'autonomia, també em sembla coherent si la comparem amb la política que propugna el PSOE a nivell estatal. No es pot responsabilitzar Joan Lerma d'alguna cosa que no es puga retraure a Rodríguez de la Borbolla o a Joaquín Leguina o a qualse-

ció política del PSOE a Madrid, en la qual ja no em trobava, d'acceptar com a última autonomia plena la de l'equip dels dirigents del PSOE, l'andalusa, i deixar caure, per contra, la valenciana. El PSOE d'ací, en aquelles coordenades, pren la decisió que havia de prendre: abandonar la institució... Però això no es pacta a les meues espatlles. Després de veure im-

«Les baralles socialistes són una herència de l'estructura centralista de l'estat».

vol altre president de les autonomies que té instal·lades el PSOE.

—¿I les baralles familiars del PSOE, de fora estant?

—És un fenomen comú a tots els partits estatals, una herència de l'estructura centralista de l'estat, típicament espanyola. Parlar d'això és recordar que al front del PSOE hi ha els espanyols més característics, andalusos per més senyes, i que ens encomanen el model decadent, del segle XIX, de l'Espanya machadiana, de García Lorca... perquè no saben de què va la pel·lícula ni volen assabentar-se'n.

¿Els moviments interns quina ideologia tenen? A mi, em sembla que cap, perquè el PSOE és bàsicament Felipe González. González és més que un líder, és un home que, com a bon andalús, bon espanyol, vol tenir una influència carismàtica, moral, espiritual, sobre els seus militants o súbdits, el paral·lelisme és procedent, i, en aquest sentit, la vulnerabilitat del PSOE és el mateix desgast de González.

Els corrents del PSOE són com la Coca-Cola i la Pepsi-Cola, quasi idèntiques.

—Quan te'n vas del partit, ¿et tiren, ho fas voluntàriament...?

—Quan arriba el mes de setembre del 79, amb un 98 per cent d'ajuntaments per la via del 151, passa allò que no m'esperava, la maniobra, sembla que pactada, entre el ministre de les autonomies, Fontana, i la direc-

possibilitada la via autonòmica pel 151, a mi ja no m'interessava veure què passaria després, en un moment en què ja em trobe sense partit, dins un PSOE gens nacionalista.

Quan arribe a Madrid, la matinada que ha saltat a la premsa la decisió presa pel PSOE valencià a Alacant, Alfonso Guerra em diu que ho desmentesca ràpidament, que ell havia declarat a una emissora aquell matí que tot era una maniobra d'Abril Martorell. Jo li dic que no i que si el PSOE a València havia pres aquella decisió, a Madrid el que havia de fer era ratificar-la.

Al final, es va decidir donar via lliure al tema i em va demanar que jo anàs a una reunió de premsa on explicàs la racionalitat de la decisió, però em vaig negar i, al final de la reunió, vaig donar una carta a Alfonso Guerra, redactada allí mateix, en un moment en què vaig eixir al despatx de Tomàs Lorente, presentant-li la meua dimissió com a parlamentari.

La direcció del PSOE a València calla la meua dimissió, que coneix, i anuncia que allò que jo pretenc és muntar una operació de «reconquesta política». Al Congrés del Sidi Saler veig que ací no hi ha cap reacció nacionalista dins el partit, que la gent canvia de posició, potser perquè no podia ser d'una altra manera, i quede en una situació d'hivernació política, però al març un bon amic, Josep Lozano, fa una carta en la premsa dient

que se'n va i li conteste públicament que jo també me'n vaig, però en realitat són ells el qui ja «se n'havien anat». Després d'aquesta carta, curiosament, m'envien un plec de càrrecs que ja ni conteste. En la premsa les opinions interessades van dir que m'havien tirat.

—I, després, el pas pel Partit Nacionalista del País Valencià.

—Sí. Després de tot allò, lògicament, vaig entrar en una etapa de reflexió política, sense cap inquietud militant, en la qual em trobe encara, però era conscient d'intentar rendibilitzar modestament un capital polític que no era patrimoni meu, sinó de la gent que havia prestat suport a la gestió de la Generalitat. Entre aquella gent hi havia el PNPV i, singularment, Paco Burguera; en un moment polític d'intentar aplegar una militància nacionalista, em sembla que puc aportar-hi alguna cosa. Milite en el partit i col·labore perquè forme la UPV, com a plataforma del nacionalisme polític. M'ho vaig deixar en el primer congrés constituent d'aquesta nova força, més quallada, més operativa.

—¿I com veus la UPV actual, en plena discussió sobre quin model triar per acudir a les eleccions?

—No conec massa el debat, però la meua reflexió m'ha dut a unes conviccions que poques vegades explicite, però que per a mi són definitives. El nacionalisme no pot ser una opció política més, simplement. Els moviments alternatius, per exemple, els ecologistes, duen una tasca fonamental, necessària, en defensa del país, però jo defense aquest país per ser la meua pàtria i no perquè la vulga neta. Com que és la meua pàtria, la vull neta. Em pense que el nacionalisme pot trobar suport en molts moviments, però no és, necessàriament, un moviment més, sinó la possibilitat d'integrar-ne molts. El camí que queda és exigent, no sé si llarg o curt. Es pot produir una certa impaciència a l'hora d'exigir resultats concrets, sobretot si comparem la nostra actitud amb actituds tan pragmàtiques i deshonestes com les que utilitzen el PSOE, AP o companyia, que han fet del poder un instrument funcional de gestió.

Hi ha qui creu que no es pot fer política si no és des d'una institucionalització ràpida. Pot ser cert, o funcional, però aquesta ambició no ens pot fer estirar més el braç que la màniga. Ara, em preocupa més l'agressivitat actual, lamentable, perquè estem abocats a entendre'ns, no podem enfrontar-nos. □